

บันทึกการประชุม

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์

ในคณะกรรมการวิสามัญบันทึกเจตนารมณ์ จดหมายเหตุ และตรวจรายงานการประชุม

ครั้งที่ ๒๑

วันพุธที่ ๑๑ กรกฎาคม ๒๕๕๐

ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๕๐๒ ชั้น ๕ อาคารรัฐสภา ๓

อนุกรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ วรปัญญาอนันต์	รองประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นายวัชรินทร์ ปัจเจกวิญญูสกุล	อนุกรรมการ
๓. นายประโกชน์ สภาวสุ	อนุกรรมการ
๔. นายคณิต วัลยะเพ็ชร	อนุกรรมการ
๕. นางรัชฎาภรณ์ แก้วสนิท	อนุกรรมการ
๖. รองศาสตราจารย์อำไพ อินทรประเสริฐ	อนุกรรมการ
๗. นางสาวปัทมา สุปคำปึง	อนุกรรมการ

อนุกรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นางศรีวิการ์ เมฆวัชรชัยกุล	(ลาการประชุม)
๒. นางนลินี ทวีสิน	(ลาการประชุม)
๓. นางโสมสุดา ทิยะวณิช	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๑. นายนพรัตน์ วิจิตรพันธุ์
๒. นางสาวณัฐินี พัดฉวีวรรณ
๓. นายธราพงศ์ สุขมาก
๔. นางสาวกุลวดี วุฒิกุล
๖. นางสาววัลย์ภรณ์ แสงเพชร
๗. นายณัฐพล จันทศิริภาส

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๐๐ นาฬิกา

เมื่ออนุกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ วรรณปัญญานันต์ รองประธานคณะอนุกรรมการบันทึกเจตนาฯ ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุม กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมรับรองบันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการบันทึกเจตนาฯ จำนวน ๓ ครั้ง ดังนี้

- ที่ประชุมรับรองบันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการบันทึกเจตนาฯ ครั้งที่ ๑๗ วันพุธที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๐ โดยไม่มีการแก้ไข

- ที่ประชุมรับรองบันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการบันทึกเจตนาฯ ครั้งที่ ๑๘ วันพุธที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ โดยไม่มีการแก้ไข

- ที่ประชุมรับรองบันทึกการประชุมคณะอนุกรรมการบันทึกเจตนาฯ ครั้งที่ ๒๐ วันจันทร์ที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๐ โดยไม่มีการแก้ไข

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องที่พิจารณา

พิจารณาร่างบันทึกเจตนาฯ รายนามตรา

คณะอนุกรรมการพิจารณาร่างบันทึกเจตนาฯ ต่อจากครั้งที่แล้ว ดังนี้

มาตรา ๕๒ การออกจากตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ภายหลังจากที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง หรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลง ย่อมไม่กระทบกระเทือนกิจการที่สมาชิกผู้นั้นได้กระทำไปในหน้าที่สมาชิก รวมทั้งการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง หรือก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี เว้นแต่ในกรณี ที่ออกจากตำแหน่งเพราะเหตุที่ผู้นั้นได้รับเลือกตั้งหรือสรรหามาโดยไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาให้คืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าว

เจตนาธรรมณ์ จากตำแหน่งเพราะเหตุให้คืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่น
ที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าว

เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางกฎหมายของกิจการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิก
วุฒิสภาได้กระทำไปในหน้าที่ และการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง

เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางกฎหมายของกิจการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา
ได้กระทำไปในหน้าที่ จึงกำหนดให้กิจการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาได้กระทำ
ลงในหน้าที่ภายหลังจากวันที่สุดลง หรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพ
สิ้นสุดลงย่อมมีความสมบูรณ์ตามกฎหมาย

นอกจากนี้การที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลงย่อมไม่กระทบถึงสิทธิในเงินประจำตำแหน่งหรือ
ประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่สมาชิกผู้นั้น ได้รับก่อนที่จะออกจากตำแหน่งหรือก่อนที่ประธาน
แห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี เว้นแต่เป็นการ
ออกจากตำแหน่งเพราะผู้นั้นได้รับเลือกตั้งหรือสรรหามาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งสมาชิกผู้นั้น
ต้องคืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่ง

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่มีการเพิ่มถ้อยคำ
ให้สอดคล้องกับการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนาธรรมณ์ ดังนี้
เจตนาธรรมณ์ เพื่อรับรองการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาก่อนออกจากตำแหน่ง เฉพาะ
กรณีที่ออกจากตำแหน่งเพราะเหตุกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งและการสรรหาให้คืน
เงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่ง
ดังกล่าว

เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางกฎหมายของกิจการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิก
วุฒิสภาได้กระทำไปในหน้าที่ และการได้รับเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นของ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา ก่อนที่สมาชิกผู้นั้นออกจากตำแหน่ง

เพื่อให้เกิดความมั่นคงทางกฎหมายของกิจการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา
ได้กระทำไปในหน้าที่ จึงกำหนดให้กิจการที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาได้

กระทำลงในหน้าที่ภายหลังวันที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลง หรือวันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงย่อมมีความสมบูรณ์ตามกฎหมาย

นอกจากนี้การที่สมาชิกภาพสิ้นสุดลงย่อมไม่กระทบถึงสิทธิในเงินประจำตำแหน่งหรือประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่สมาชิกผู้นั้นได้รับก่อนที่จะออกจากตำแหน่งหรือก่อนที่ประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิกได้รับแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี เว้นแต่เป็นการออกจากตำแหน่งเพราะผู้นั้นได้รับเลือกตั้งหรือสรรหามาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งสมาชิกผู้นั้นต้องคืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่ง

มติที่ประชุม

เจตนากรณี เพื่อรับรองการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาก่อนออกจากตำแหน่ง

เฉพาะกรณีที่ออกจากตำแหน่งเพราะเหตุกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งและการสรรหาให้คืนเงินประจำตำแหน่งและประโยชน์ตอบแทนอย่างอื่นที่ผู้นั้นได้รับมาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งดังกล่าว

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่มีการเพิ่มถ้อยคำให้สอดคล้องกับการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก

หลังจากนั้น ที่ประชุมมีมติให้รอการพิจารณามาตรา ๕๓ - ๕๘ ไว้ก่อนเนื่องจากยังไม่ได้รับรายงานการประชุมของสภาร่างรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๕๕ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มสิทธิเลือกตั้ง

(๑) มีสัญชาติไทย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติ ต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง และ

(๓) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งอยู่นอกเขตเลือกตั้งที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน หรือมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งเป็นเวลานานน้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง หรือมีถิ่นที่อยู่นอกราชอาณาจักร ย่อมมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาบัญญัติ

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

โดยหลักแล้วประชาชนทุกคนควรมีสิทธิเลือกตั้ง แต่การจะไม่ให้มีข้อจำกัดเลยนั้นย่อมเป็นไปได้ ดังนั้นการจำกัดคุณสมบัติของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงควรมีน้อยที่สุด บทบัญญัติใน

มาตรานี้จึงได้กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้สามด้านดังนี้

(๑) ด้านสัญชาติ เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นการเลือกผู้แทนของประชาชนเพื่อไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน อันจะมีผลต่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศ ดังนั้นจึงกำหนดให้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิของพลเมืองผู้ที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น

(๒) ด้านอายุ เนื่องจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งควรเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะในการตัดสินใจเลือกผู้แทนของตน

(๓) ด้านถิ่นที่อยู่ เพื่อให้มีความผูกพันกับพื้นที่และมีความรับผิดชอบต่อการลงคะแนนเสียง อีกทั้งเป็นการป้องกันไม่ให้มีการย้ายสำมะโนครัวระหว่างการเลือกตั้งเพื่อมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เปรียบหรือเสียเปรียบกัน

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการพิจารณาแล้วมีความเห็นว่าให้คณะนักวิชาการหาข้อมูลเพิ่มเติมเรื่องการใช้เกณฑ์อายุ ๑๘ ปี สำหรับผู้มีสิทธิเลือกตั้งนั้น เริ่มใช้ครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฉบับใด

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนารมณ์และหมายเหตุ ดังนี้

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติและวุฒิภาวะของประชาชนที่จะตัดสินใจกำหนดตัวแทนของตนเข้าไปทำหน้าที่นิติบัญญัติ

โดยหลักแล้วประชาชนทุกคนควรมีสิทธิเลือกตั้ง แต่การจะไม่ให้มีข้อจำกัดเลยนั้นย่อมเป็นไปได้ ดังนั้นการจำกัดคุณสมบัติของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจึงควรมีน้อยที่สุด บทบัญญัติใน

มาตรานี้จึงได้กำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้สามด้านดังนี้

(๑) ด้านสัญชาติ เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นการเลือกผู้แทนของประชาชนเพื่อไปใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน อันจะมีผลต่อความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศ ดังนั้น

จึงกำหนดให้สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิของพลเมืองผู้ที่มีสัญชาติไทยเท่านั้น

(๒) ด้านอายุ เนื่องจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งควรเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะในการตัดสินใจเลือกผู้แทนของตน

(๓) ด้านถิ่นที่อยู่ เพื่อให้มีความผูกพันกับพื้นที่และมีความรับผิดชอบต่อการลงคะแนนเสียง อีกทั้งเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดการย้ายสำมะโนครัวระหว่างการเลือกตั้งเพื่อมิให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เปรียบหรือเสียเปรียบกัน

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก)

มติที่ประชุม

เจตนารมณ์ เพื่อเป็นเกณฑ์กำหนดคุณสมบัติและวุฒิภาวะของประชาชนที่จะตัดสินใจ

กำหนดตัวแทนของตนเข้าไปทำหน้าที่นิติบัญญัติ

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

มาตรา ๑๐๐ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

(๑) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๒) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง

(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

(๔) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

เจตนารมณ์ ลักษณะต้องห้ามเหล่านี้เป็นความจำเป็นที่ต้องบัญญัติไว้เนื่องจาก

(๑) ภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช เป็นข้าของศาสนา จึงไม่ควรเข้ามายุ่งเกี่ยวทางการเมือง

(๒) บุคคลที่อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เพราะบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิทางการเมือง อันเป็นผลจากคำพิพากษาของศาลจึงไม่มีอาจมีสิทธิในการเลือกตั้งได้

(๓) บุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเกรงว่า

จะมีการใช้อิทธิพลบังคับให้มีการลงคะแนนได้

(๔) บุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบเป็นผู้ที่ไม่สามารถดูแลผลประโยชน์ของตนเองได้ จึงไม่ควรมีสิทธิในการเลือกตั้งซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากตามรัฐธรรมนูญ

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่เรียงลำดับอนุมาตราให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนารมณ์และ**หมายเหตุ** ดังนี้

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดลักษณะของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

ลักษณะต้องห้ามเหล่านี้เป็นความจำเป็นที่ต้องบัญญัติไว้เนื่องจาก

(๑) ภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช เป็นข้าของศาสนา จึงไม่ควรเข้ามายุ่งเกี่ยวกับการเมือง

(๒) บุคคลที่อยู่ระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง เพราะบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ที่ถูกจำกัดสิทธิทางการเมือง อันเป็นผลจากคำพิพากษาของศาลจึงไม่มีอาจมีสิทธิในการเลือกตั้งได้

(๓) บุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเกรงว่า

จะมีการใช้อิทธิพลบังคับให้มีการลงคะแนนได้

(๔) บุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ(อธิบายเพิ่มเติม) เป็นผู้ที่ไม่สามารถดูแลผลประโยชน์ของตนเองได้ จึงไม่ควรมีสิทธิในการเลือกตั้งซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างมากตามรัฐธรรมนูญ

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่เรียงลำดับอนุมาตราให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก

มติที่ประชุม

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดลักษณะของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง

หมายเหตุ

คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่เรียงลำดับอนุมาตราให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก

มาตรา ๑๐๑ บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในกรณีที่มีการเลือกตั้งทั่วไปเพราะเหตุยุบสภา ต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่เพียงพรรคเดียวเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง

(๔) ผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ด้วย

(ก) มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งมาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีนับถึงวันสมัครรับเลือกตั้ง

(ข) เป็นบุคคลซึ่งเกิดในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้ง

(ค) เคยศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปีการศึกษา

(ง) เคยรับราชการหรือเคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในจังหวัดที่สมัครรับเลือกตั้งเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี

(๕) ผู้รับสมัครรับเลือกตั้งแบบสัดส่วนต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตาม (๔) ด้วย แต่ลักษณะดังกล่าวในกรณีใดที่กำหนดถึงจังหวัด ให้หมายถึงกลุ่มจังหวัด

(๖) คุณสมบัติอื่นตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติในสามด้านหลักดังนี้

(๑) ด้านสัญชาติ เนื่องจากสัญชาติเป็นสิ่งที่แสดงถึงความผูกพันหรือความจงรักภักดีทางการเมืองต่อรัฐที่ให้สัญชาติ ดังนั้นจึงกำหนดให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) ด้านอายุ เพื่อให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ จึงกำหนดเกณฑ์อายุไว้ว่าต้องเป็นผู้มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) ด้านการสังกัดพรรคการเมือง เพื่อสนับสนุนให้มีพรรคการเมืองซึ่งเป็นองค์กรทางการเมืองที่จะเสนอทางเลือกให้กับประชาชนทั้งในด้านตัวบุคคลและนโยบาย

(๔) ด้านพื้นที่ ได้กำหนดเพื่อให้ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดต้องมีความผูกพันทางพื้นที่กับเขตเลือกตั้งนั้น

นอกจากนี้ยังอาจกำหนดคุณสมบัติอื่น ๆ ของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ โดยต้องกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้สามารถกำหนดคุณสมบัติเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมของเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่แก้ไขคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

(๑.๑) ไม่ระบุคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อให้โอกาสบุคคลในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ แต่ไม่มีวุฒิการศึกษาได้มีโอกาสสมัครรับเลือกตั้ง

(๑.๒) แก้ไขระยะเวลาการสังกัดพรรคการเมือง โดยลดระยะเวลาการสังกัดพรรคการเมืองในกรณีมีการยุบสภา

(๑.๓) เพิ่มระยะเวลาความผูกพันกับพื้นที่ตามอนุมาตรา ๔ ให้มีระยะเวลานานขึ้นเป็นห้าปี

(๑.๔) เพิ่มกรณีที่ให้บัญญัติคุณสมบัติอื่นในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนารมณ์และหมายเหตุ ดังนี้

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติในสาม สี่ด้านหลักดังนี้

(๑) ด้านสัญชาติ เนื่องจากสัญชาติเป็นสิ่งที่แสดงถึงความผูกพันหรือความจงรักภักดีทางการเมืองต่อรัฐที่ให้สัญชาติ ดังนั้นจึงกำหนดให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) ด้านอายุ เพื่อให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะจึงกำหนดเกณฑ์อายุไว้ว่าต้องเป็นผู้มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) ด้านการสังกัดพรรคการเมืองให้เป็นสมาชิกเพียงพรรคเดียว เพื่อสนับสนุนให้มีพรรคการเมืองที่มีความเข้มแข็ง และซึ่งเป็นองค์กรทางการเมืองที่จะเสนอทางเลือกให้กับประชาชนทั้งในด้านตัวบุคคลและนโยบาย

(๔) ด้านพื้นที่ ได้กำหนดเพื่อให้ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดต้องมีความผูกพันทางพื้นที่กับเขตเลือกตั้งนั้น และผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งรู้ซึ่งถึงปัญหาในพื้นที่นั้น ๆ อย่างแท้จริง

นอกจากนี้ยังอาจกำหนดคุณสมบัติอื่น ๆ ของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ โดยต้องกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้สามารถกำหนดคุณสมบัติเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสมของเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่แก้ไขคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

(๑.๑) ไม่ระบุคุณวุฒิทางการศึกษา เพื่อให้โอกาสบุคคลในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่มีความรู้ความสามารถ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ แต่ไม่มีวุฒิการศึกษาได้มีโอกาสสมัครรับเลือกตั้ง

(๑.๒) แก้ไขระยะเวลาการสังกัดพรรคการเมือง โดยลดระยะเวลาการสังกัดพรรคการเมืองในกรณีมีการยุบสภาเหลือ ๓๐ วัน เพื่อให้มีระยะเวลาในการตัดสินใจเพื่อสังกัดพรรคการเมืองได้ทันการเลือกตั้งใหม่

(๑.๓) เพิ่มระยะเวลาความผูกพันกับพื้นที่ตามอนุมาตรา ๔ ให้มีระยะเวลานานขึ้นเป็นห้าปี

(๑.๔) เพิ่มกรณีที่ให้บัญญัติคุณสมบัติอื่นในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

๒) หลักการเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

มติที่ประชุม

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติใน
สี่ด้านหลักดังนี้

(๑) ด้านสัญชาติ เนื่องจากสัญชาติเป็นสิ่งที่แสดงถึงความผูกพันหรือความจงรักภักดี
ทางการเมืองต่อรัฐที่ให้สัญชาติ ดังนั้นจึงกำหนดให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด

(๒) ด้านอายุ เพื่อให้ผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะ
จึงกำหนดเกณฑ์อายุไว้ว่าต้องเป็นผู้มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) ด้านการสังกัดพรรคการเมือง ให้เป็นสมาชิกเพียงพรรคเดียว เพื่อสนับสนุนให้พรรค
การเมืองมีความเข้มแข็ง และเป็นองค์กรทางการเมืองที่จะเสนอทางเลือกให้กับประชาชนทั้งในด้าน
ตัวบุคคล

และนโยบาย

(๔) ด้านพื้นที่ ได้กำหนดเพื่อให้ผู้ที่สมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดต้องมีความผูกพันทาง
พื้นที่กับเขตเลือกตั้งนั้น และผูกพันกับประชาชนในพื้นที่ รวมทั้งรู้ซึ่งถึงปัญหาในพื้นที่นั้น ๆ อย่าง
แท้จริง

นอกจากนี้ยังอาจกำหนดคุณสมบัติอื่น ๆ ของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ได้ โดยต้องกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้สามารถกำหนดคุณสมบัติเพิ่มเติมได้ตามความ
เหมาะสมของเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในอนาคต

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่แก้ไขคุณสมบัติ
ของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

(๑.๑) ไม่ระบุนิติทางการศึกษา เพื่อให้โอกาสบุคคลในพื้นที่เขตเลือกตั้งที่มีความรู้
ความสามารถ ความเชี่ยวชาญหรือประสบการณ์ แต่ไม่มีวุฒิการศึกษาได้มีโอกาสสมัครรับเลือกตั้ง

(๑.๒) แก้ไขระยะเวลาการสังกัดพรรคการเมือง โดยลดระยะเวลาการสังกัดพรรคการเมือง
ในกรณีมีการยุบสภาเหลือ ๓๐ วัน เพื่อให้มีระยะเวลาในการตัดสินใจเพื่อสังกัดพรรคการเมืองได้ทัน
การเลือกตั้งใหม่

(๑.๓) เพิ่มระยะเวลาความผูกพันกับพื้นที่ตามอนุมาตรา ๔ ให้มีระยะเวลานานขึ้นเป็นห้าปี

๑.๔) เพิ่มกรณีที่ให้บัญญัติคุณสมบัติอื่นในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่า
ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

๒) หลักการเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

มาตรา ๑๐๒ บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๑) ตัดยาเสพติดให้โทษ

(๒) เป็นบุคคลล้มละลายหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต

(๓) เป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตาม มาตรา ๑๐๐ (๑) (๒) หรือ (๔)

(๔) ต้องคำพิพากษาให้จำคุกและถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๕) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกโดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความคิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๖) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือถือว่ากระทำการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ

(๗) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

(๘) เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

(๙) เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

(๑๐) เป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือเคยเป็นสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกภาพสิ้นสุดลงแล้วยังไม่เกินสองปี

(๑๑) เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเป็นเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ

(๑๒) เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๑๓) อยู่ในระหว่างต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๖๓

(๑๔) เคยถูกวุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดลักษณะของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่และบทบาทสำคัญ ดังนั้นรัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ผู้ที่จะมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่มีความประพฤติที่ดี ไม่เป็นผู้ทุจริต และเพื่อไม่ให้เกิดการขัดแย้งในการทำหน้าที่หรือการใช้อำนาจจึงห้ามผู้มีตำแหน่ง (๘)-(๑๒) ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่มีการปรับปรุง (๒) (๕) (๑๐) (๑๑) (๑๒) ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนารมณ์ ดังนี้
เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดลักษณะของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็น

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่และบทบาทสำคัญ ดังนั้นรัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดลักษณะต้องห้ามคุณสมบัติของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ผู้ที่จะมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่มีความประพฤติที่ดี ไม่เป็นผู้ทุจริต ไม่มีคุณสมบัติต้องห้าม และเพื่อไม่ให้เกิดการขัดแย้งในการทำหน้าที่หรือการใช้อำนาจจึงห้ามผู้มีตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ (๘) (๑๒) ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่มีการปรับปรุง (๒)

ให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายล้มละลาย ปรับปรุง (๕) โดยไม่กำหนดโทษขึ้นต้น ๒ ปี เพื่อให้บุคคลที่ถูกจำคุกไม่ว่าจะเป็นระยะเวลาเท่าใด ถ้ายังไม่เกิน ๕ ปี จะถูกตัดสิทธิการสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากไม่ประสงค์ให้ผู้มีเหตุหมิ่นหมองปฏิบัติหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และปรับปรุง (๑๐)

(๑๑) (๑๒) ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก

มติที่ประชุม

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดลักษณะของบุคคลที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีหน้าที่และบทบาทสำคัญ ดังนั้นรัฐธรรมนูญจึงได้กำหนดลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ผู้ที่จะมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่มีความประพฤติที่ดี ไม่มีคุณสมบัติต้องห้าม และเพื่อไม่ให้เกิดการขัดแย้งในการทำหน้าที่หรือการใช้อำนาจจึงห้ามผู้มีตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่มีการปรับปรุง (๒) ให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายล้มละลาย ปรับปรุง(๕) โดยไม่กำหนดโทษขั้นต้น ๒ ปี เพื่อให้บุคคลที่ถูกจำคุกไม่ว่าจะเป็นระยะเวลาเท่าใด ถ้ายังไม่เกิน ๕ ปี จะถูกตัดสิทธิการสมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากไม่ประสงค์ให้ผู้มีเหตุหมิ่นมองปฏิบัติหน้าที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และปรับปรุง (๑๐) (๑๑) (๑๒) ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก

มาตรา ๑๐๓ พรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใด ต้องส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งให้ครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น และจะส่งเกินจำนวนดังกล่าวไม่ได้

เมื่อพรรคการเมืองใดส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งครบจำนวนตามวรรคหนึ่งแล้ว แม้ภายหลังจะมีจำนวนลดลงจนไม่ครบจำนวน ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้งครบแล้ว

เมื่อพรรคการเมืองใดส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้งแล้ว พรรคการเมืองนั้นหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองนั้น จะถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้งมิได้

เจตนารมณ์ เพื่อวางหลักเกณฑ์สำหรับพรรคการเมืองที่จะส่งสมาชิกเข้าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง

เนื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้กำหนดให้ใช้พื้นที่เขตเลือกตั้งใหญ่ขึ้นและในแต่ละเขตมีจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งได้มากกว่าหนึ่งคนจึงได้กำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น และจะส่งเกินจำนวนดังกล่าวไม่ได้

ในกรณีที่มีเหตุทำให้จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองใดลดจำนวนลงเหลือไม่ครบจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้งครบแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้การเลือกตั้งสามารถดำเนินการต่อไปได้

สำหรับการห้ามพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณีที่ในระหว่างการเลือกตั้งมีพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งถอนการสมัครออก ทำให้ไม่อาจจัดการเลือกตั้งได้ หรือเป็นการช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งอื่นให้ได้ประโยชน์

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่มีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการปรับปรุงระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเพิ่มกรณีตามวรรคสอง และวรรคสาม

๒) หลักการตามวรรคหนึ่งมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการมอบหมายให้คณะนักวิชาการค้นคว้าว่าในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ ว่าได้มีการบังคับให้พรรคการเมืองส่งผู้สมัครให้ครบหรือไม่

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนารมณ์ ดังนี้ **เจตนารมณ์ เพื่อป้องกันการสมยอมกันทางการเมือง เพื่อวางหลักเกณฑ์สำหรับพรรคการเมืองที่จะส่งสมาชิกเข้าเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง**

เนื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้กำหนดให้ใช้พื้นที่เขตเลือกตั้งใหญ่ขึ้นและในแต่ละเขตมีจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งได้มากกว่าหนึ่งคนจึงได้กำหนดให้พรรคการเมืองต้องที่จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดต้องส่งให้ครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น และจะส่งเกินจำนวนดังกล่าวไม่ได้

ในกรณีที่มีเหตุทำให้จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองใดลดจำนวนลงเหลือไม่ครบจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้งครบแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้การเลือกตั้งสามารถดำเนินการต่อไปได้

สำหรับการห้ามพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณีที่ในระหว่างการเลือกตั้งมีพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งถอนการสมัครออก ทำให้ไม่อาจจัดการเลือกตั้งได้ หรือเป็นการช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งอื่นให้ได้ประโยชน์

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่มีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการปรับปรุงระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเพิ่มกรณีตามวรรคสองและวรรคสาม

๒) หลักการตามวรรคหนึ่งมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๗ เป็นครั้งแรก

มติที่ประชุม

เจตนารมณ์ เพื่อป้องกันการสมยอมกันทางการเมือง

เนื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งได้กำหนดให้ใช้พื้นที่เขตเลือกตั้งใหญ่ขึ้นและในแต่ละเขตมีจำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งได้มากกว่าหนึ่งคนจึงได้กำหนดให้พรรคการเมืองที่จะส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งใดต้องส่งให้ครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น และจะส่งเกินจำนวนดังกล่าวไม่ได้

ในกรณีที่มีเหตุทำให้จำนวนผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองใดลดจำนวนลงเหลือไม่ครบจำนวนตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ถือว่าพรรคการเมืองนั้นส่งสมาชิกเข้ารับเลือกตั้งครบแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้การเลือกตั้งสามารถดำเนินการต่อไปได้

สำหรับการห้ามพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคการเมืองถอนการสมัครรับเลือกตั้งหรือเปลี่ยนแปลงผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากกรณีที่เกิดขึ้นระหว่างการเลือกตั้งมีพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งถอนการสมัครออก ทำให้ไม่อาจจัดการเลือกตั้งได้ หรือเป็นการช่วยเหลือพรรคการเมืองหรือผู้สมัครรับเลือกตั้งอื่นได้ประโยชน์

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่มีการปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับการปรับปรุงระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเพิ่มกรณีตามวรรคสอง และวรรคสาม

๒) หลักการตามวรรคหนึ่งมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๗ เป็นครั้งแรก

มาตรา ๑๐๔ อายุของสภาผู้แทนราษฎรมีกำหนดคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง
ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร จะมีการควมรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมิได้

เจตนาารมณั้ เพื่อกำหนดอายุของสภาผู้แทนราษฎร และห้ามมิให้ควรวรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร

กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมีอายุคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง เพื่อป้องกันการผูกขาดอำนาจ และเป็นการคืนอำนาจให้กับประชาชนในการตัดสินใจเลือกผู้แทนของตนใหม่อีกครั้งหนึ่ง

นอกจากนี้ยังห้ามมิให้มีการควรวรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกพรรคเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อป้องกันการเกิดเสียงข้างมากอย่างผิดปกติในสภา และป้องกันการที่พรรคใหญ่หรือพรรคที่มีทุนค่อนข้างสูงซื้อตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าสังกัด อันเป็นการทำลายระบบพรรคการเมือง โดยเฉพาะพรรคการเมืองเล็ก ๆ หรือพรรคการเมืองที่มีทุนค่อนข้างน้อย รวมทั้ง เพื่อให้พรรคการเมืองนั้นคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายที่ได้หาเสียงแถลงไว้กับประชาชน ตลอดอายุของสภาผู้แทนราษฎร

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่เพิ่มข้อห้ามการควรวรวมพรรคการเมืองในวรรคสอง

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนาารมณั้ ดังนี้ **เจตนาารมณั้ เพื่อกำหนดระยะเวลาการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละสมัย และป้องกันการครอบงำหรือแทรกแซงพรรคการเมืองเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง**

เพื่อกำหนดอายุของสภาผู้แทนราษฎร และห้ามมิให้ควรวรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร

กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมีอายุคราวละสี่ปีนับแต่วันเลือกตั้ง เพื่อป้องกันการผูกขาดอำนาจ และเป็นการคืนอำนาจให้กับประชาชนในการตัดสินใจเลือกผู้แทนของตนใหม่อีกครั้งหนึ่ง

นอกจากนี้ยังห้ามมิให้มีการควรวรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกพรรคเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อป้องกันการเกิดเสียงข้างมากอย่างผิดปกติในสภา และป้องกันการที่พรรคใหญ่หรือพรรคที่มีทุนค่อนข้างสูงซื้อตัวสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าสังกัด อันเป็นการทำลายระบบพรรคการเมือง โดยเฉพาะพรรคการเมืองเล็ก ๆ หรือพรรคการเมืองที่มีทุนค่อนข้างน้อย รวมทั้ง **เพื่อเคารพเจตนาารมณั้ที่ประชาชนเลือกมา** และเพื่อให้พรรคการเมืองนั้นคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ตามนโยบายที่ได้หาเสียงแถลงไว้กับประชาชน ตลอดอายุของสภาผู้แทนราษฎร

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่เพิ่มข้อห้ามการควรวรวมพรรคการเมืองในวรรคสอง

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

มติที่ประชุม

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดระยะเวลาการทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละสมัย และป้องกันการครอบงำหรือแทรกแซงพรรคการเมืองเพื่อผลประโยชน์ทางการเมือง

นอกจากนี้ยังห้ามมิให้มีการรวบรวมพรรคการเมืองที่มีสมาชิกพรรคเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในระหว่างอายุของสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเคารพเจตนารมณ์ที่ประชาชนเลือกมา

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่เพิ่มข้อห้ามการรวบรวมพรรคการเมืองในวรรคสอง

๒) หลักการกำหนดอายุสภาผู้แทนราษฎรมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

มาตรา ๑๐๕ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้ง

เจตนารมณ์ กำหนดให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้งเพื่อให้สอดคล้องกับอายุของสภาผู้แทนราษฎร และทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สิ้นสุดลงพร้อมกับอายุของสภาผู้แทนราษฎร

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนารมณ์ ดังนี้
เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดวันเริ่มต้นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
กำหนดให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเริ่มตั้งแต่วันเลือกตั้งเพื่อให้สอดคล้องกับอายุของสภาผู้แทนราษฎร และทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงพร้อมกับอายุของสภาผู้แทนราษฎร

มติที่ประชุม

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดวันเริ่มต้นสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒

เป็นครั้งแรก

มาตรา ๑๐๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เมื่อ

(๑) ถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎร หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) ขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๑๐๑

(๕) มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๐๒

(๖) กระทำการอันต้องห้ามตามมาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖

(๗) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารของพรรคการเมือง และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ เว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้อุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่

พรรคการเมืองมีมติ คัดค้านว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมิได้มีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามมาตรา ๖๕ วรรคสาม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นอาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

(๘) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๙) วุฒิสภามีมติตามมาตรา ๒๗๔ ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง หรือศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพตามมาตรา ๕๑ หรือศาลฎีกามีคำสั่งตามมาตรา ๒๓๕ วรรคสอง ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่วุฒิสภามีมติหรือศาลมีคำวินิจฉัยหรือมีคำสั่งแล้วแต่กรณี

(๑๐) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวันโดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๑๑) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

เจตนารมณ์ เพื่อให้มีความชัดเจนถึงสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพจะมีผลต่อการนับจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินการให้มีการเลือกตั้งหรือประกาศรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่ต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้เพิ่มกรณีต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงแม้จะมีการรอลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอลงโทษในความคิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท โดยได้บัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๒) หลักการมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนารมณ์และหมายเหตุ ดังนี้

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดเหตุที่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง เพื่อให้มีความชัดเจนถึงสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งการสิ้นสุดสมาชิกภาพจะมีผลต่อการนับจำนวนสมาชิกที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินการให้มีการเลือกตั้งหรือประกาศรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่ต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้เพิ่มกรณีต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงแม้จะมีการรอลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอลงโทษในความคิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท โดยได้บัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๒) หลักการเกี่ยวเหตุที่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

มติที่ประชุม

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดเหตุที่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับการให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีไม่ต้องพ้นจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และได้เพิ่มกรณีต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกให้สมาชิกภาพสิ้นสุดลงแม้จะมีการรอกการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอกการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท โดยได้บัญญัติเป็นครั้งแรกในรัฐธรรมนูญฉบับนี้

๒) หลักการเกี่ยวเหตุที่ทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

มาตรา ๑๐๗ เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง พระมหากษัตริย์จะได้ทรงตราพระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไป ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

เจตนารมณ์ เพื่อให้ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายหลังอายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง

เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงต้องจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งพร้อมกันทั่วประเทศ โดยต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมีระยะเวลาพอสมควรในการเตรียมความพร้อมสำหรับการเลือกตั้ง

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๙๒ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนารมณ์ ดังนี้
เจตนารมณ์ เพื่อให้มีระยะเวลาที่เหมาะสมในการกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปให้สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเลือกตั้ง เพื่อมิให้มีช่วงเวลาของการที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎรนานเกินสมควร

เพื่อให้ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายหลังอายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง
เมื่ออายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงต้องจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งพร้อมกันทั่วประเทศ โดยต้องจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมีระยะเวลาพอสมควรในการเตรียมความพร้อมสำหรับการเลือกตั้ง

มติที่ประชุม

เจตนารมณ์ เพื่อให้มีระยะเวลาที่เหมาะสมในการกำหนดวันเลือกตั้งทั่วไปให้สอดคล้องกับกระบวนการจัดการเลือกตั้ง เพื่อมิให้มีช่วงเวลาของการที่ไม่มีสภาผู้แทนราษฎรนานเกินสมควร

หมายเหตุ

- ๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐
- ๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๒ เป็นครั้งแรก

มาตรา ๑๐๘ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่

การยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา ซึ่งต้องกำหนดวันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวัน และวันเลือกตั้งนั้นต้องกำหนดเป็นวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร

การยุบสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน

เจตนารมณ์ เพื่อกำหนดอำนาจในการยุบสภา ข้อจำกัดในการยุบสภา และการเลือกตั้งใหม่ภายหลังการยุบสภาผู้แทนราษฎร

การยุบสภาผู้แทนราษฎรเป็นอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยการเสนอแนะของฝ่ายบริหาร เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ อันเป็นการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ และการเลือกตั้งหลังการยุบสภานี้ต้องเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งพร้อมกันทั่วประเทศ และต้องกระทำภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันยุบสภา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมีระยะเวลาพอสมควรในการเตรียมความพร้อมสำหรับการเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งหลังการยุบสภาผู้แทนราษฎรเกิดขึ้นโดยกะทันหันไม่มีใครทราบล่วงหน้า

นอกจากนี้ยังได้กำหนดข้อจำกัดของการยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน ทั้งนี้เพื่อรักษาความถูกต้องชอบธรรมของการยุบสภาผู้แทนราษฎร และป้องกันการใช้อำนาจยุบสภาผู้แทนราษฎรไปในทางมิชอบ

หมายเหตุ

- ๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
- ๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการมอบหมายให้นักวิชาการไปค้นคว้าว่าหลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรกหรือไม่

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนารมณ์และ
หมายเหตุ ดังนี้

เจตนารมณ์ เพื่อให้มีระบบถ่วงดุลอำนาจระหว่างอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหารเพื่อกำหนดอำนาจในการยุบสภา ข้อจำกัดในการยุบสภา และการเลือกตั้งใหม่ภายหลังการยุบสภา
ผู้แทนราษฎร

การยุบสภาผู้แทนราษฎรเป็นอำนาจของพระมหากษัตริย์โดยการเสนอแนะของฝ่ายบริหาร เพื่อให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรใหม่ อันเป็นการถ่วงดุลอำนาจระหว่างฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ และการเลือกตั้งหลังการยุบสภานี้ต้องเป็นการเลือกตั้งทั่วไปเพื่อให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งพร้อมกันทั่วประเทศ และต้องกระทำภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันยุบสภา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมีระยะเวลาพอสมควรในการเตรียมความพร้อมสำหรับการเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งหลังการยุบสภาผู้แทนราษฎรเกิดขึ้นโดยกะทันหันไม่มีใครทราบล่วงหน้า

นอกจากนี้ยังได้กำหนดข้อจำกัดของการยุบสภาผู้แทนราษฎรให้กระทำได้เพียงครั้งเดียวในเหตุการณ์เดียวกัน ทั้งนี้เพื่อรักษาความถูกต้องชอบธรรมของการยุบสภาผู้แทนราษฎร และป้องกันการใช้อำนาจยุบสภาผู้แทนราษฎรไปในทางมิชอบ

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันยุบสภา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมีระยะเวลาพอสมควรในการเตรียมความพร้อมสำหรับการเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งหลังการยุบสภาผู้แทนราษฎรเกิดขึ้นโดยกะทันหันไม่มีใครทราบล่วงหน้า

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

มติที่ประชุม

เจตนารมณ์ เพื่อให้มีระบบถ่วงดุลอำนาจระหว่างอำนาจนิติบัญญัติกับอำนาจบริหาร

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติมให้มีการเลือกตั้งใหม่ภายในระยะเวลาไม่น้อยกว่าสี่สิบห้าวันแต่ไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันยุบสภา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งมีระยะเวลาพอสมควรในการเตรียมความพร้อมสำหรับการเลือกตั้ง เนื่องจากการเลือกตั้งหลังการยุบสภาผู้แทนราษฎรเกิดขึ้นโดยกะทันหันไม่มีใครทราบล่วงหน้า

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕

เป็นครั้งแรก

มาตรา ๑๐๘ เมื่อตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่างลงเพราะเหตุอื่นใดนอกจากถึงคราวออกตามอายุของสภาผู้แทนราษฎรหรือเมื่อมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่าง เว้นแต่อายุของสภาผู้แทนราษฎรจะเหลือไม่ถึงหนึ่งร้อยแปดสิบวัน

(๒) ในกรณีที่เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบสัดส่วน ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรประกาศให้ผู้มีชื่ออยู่ในลำดับถัดไปในบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองนั้นในเขตเลือกตั้งนั้น เลื่อนขึ้นมาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง โดยต้องประกาศในราชกิจจานุเบกษาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ตำแหน่งนั้นว่างลง

สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๑) ให้เริ่มนับแต่วันเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง ส่วนสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตาม (๒) ให้เริ่มนับแต่วันถัดจากวันประกาศชื่อในราชกิจจานุเบกษา และให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้ามาแทนตำแหน่งที่ว่างนั้น อยู่ในตำแหน่งได้เพียงเท่าอายุของสภาผู้แทนราษฎรที่เหลืออยู่

เจตนารมณ์ กำหนดวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างลง เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนครบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

การเลื่อนรายชื่อผู้ที่อยู่ในลำดับถัดไปเพื่อเคารพสิทธิของประชาชนที่เลือกพรรคคนนั้นและประหยัคงบประมาณ

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แก้ไขให้สอดคล้องกับระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนรวมทั้งปรับปรุงถ้อยคำเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการมอบหมายให้คณะนักวิชาการไปตรวจจากรายงานการประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญว่ามีการอภิปรายในประเด็น “การเลื่อนรายชื่อผู้ที่อยู่ในลำดับถัดไปเพื่อเคารพสิทธิของประชาชนที่เลือกพรรคคนนั้นและประหยัคงบประมาณ

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนารมณ์และหมายเหตุ ดังนี้

เจตนารมณ์ กำหนดวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างลง เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนครบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

การเลื่อนรายชื่อผู้ที่อยู่ในลำดับถัดไปเพื่อเคารพสิทธิของประชาชนที่เลือกพรรคคนนั้น

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แก้ไขให้สอดคล้องกับระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนรวมทั้งปรับปรุงถ้อยคำเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นครั้งแรก

มติที่ประชุม

เจตนารมณ์ กำหนดวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่างลง เพื่อให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวนครบตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด

การเลื่อนรายชื่อผู้ที่อยู่ในลำดับถัดไปเพื่อเคารพสิทธิของประชาชนที่เลือกพรรคคนนั้น

หมายเหตุ

คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ แก้ไขให้สอดคล้องกับระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนรวมทั้งปรับปรุงถ้อยคำเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

มาตรา ๑๑๐ ภายหลังที่คณะรัฐมนตรีเข้าบริหารราชการแผ่นดินแล้วพระมหากษัตริย์จะทรงแต่งตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองในสภาผู้แทนราษฎรที่สมาชิกในสังกัดของพรรคคนมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และมีจำนวนมากที่สุดในการบรรดาพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี แต่ไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรในขณะแต่งตั้งเป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ในกรณีที่ไม่มีพรรคการเมืองใดในสภาผู้แทนราษฎรมีลักษณะที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่ง ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เป็นหัวหน้าพรรคการเมืองซึ่งได้รับเสียงสนับสนุนข้างมากจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในพรรคการเมืองที่สมาชิกในสังกัดของพรรคคนมิได้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี เป็นผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร ในกรณีที่มีเสียงสนับสนุนเท่ากันให้วิธีจับสลาก

ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร

ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรย่อมพ้นจากตำแหน่งเมื่อขาดคุณสมบัติดังกล่าวในวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง และให้นำบทบัญญัติมาตรา ๑๑๕ วรรคสี่ มาใช้บังคับโดยอนุโลมในกรณีเช่นนี้ พระมหากษัตริย์จะได้ทรงแต่งตั้งผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรแทนตำแหน่งที่ว่าง

เจตนารมณ์ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและความเข้มแข็งในการทำหน้าที่ของฝ่ายค้าน

เช่น การตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร หรือการเจรจาทางการเมืองที่สำคัญ

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ เป็นครั้งแรก

คณะอนุกรรมการได้พิจารณาและแสดงความคิดเห็นว่าควรปรับถ้อยคำเจตนารมณ์ ดังนี้
เจตนารมณ์ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและความเข้มแข็งในการทำหน้าที่ของฝ่ายค้าน
เช่น การตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร หรือการเจรจาทางการเมืองที่สำคัญ

มติที่ประชุม

เจตนารมณ์ เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและความเข้มแข็งในการทำหน้าที่ของฝ่ายค้าน

หมายเหตุ

๑) คงเดิมตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๒) หลักการดังกล่าวมีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๑๗ เป็นครั้งแรก

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้ประชุมคณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์ต่อไป ในวันพุธที่ ๑๘ และวันศุกร์ที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๕๐๒ ชั้น ๖ อาคารรัฐสภา ๓ โดยกำหนดจะพิจารณาเรื่องการจัดทำร่างบันทึกเจตนารมณ์
รายมาตรา

เลิกประชุมเวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา

นางสาวปรัชญาภรณ์ อมรเวช นิตกร ๖

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางกิริมย์ เจริญรุ่ง นิตกร ๗ ว.

ผู้ตรวจทาน

สำนักกรรมการ ๓